

Nr 35

Utlåtande i anledning av väckta motioner om utredning rörande resebyråverksamheten.

I de likalydande, till allmänna beredningsutskottet hänvisade motionerna I: 449 av herr *Hilding m. fl.* och II: 538 av fröken *Elmén m. fl.* föreslås, att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t ville hemställa, att Sverige måtte medverka i den av Nordiska rådet begärda utredningen om resebyråverksamheten eller om en sådan icke skulle komma till stånd, att Kungl. Maj:t ville föranstalta om en svensk utredning i saken.

I motionerna anföres, att Handelskamrarnas nämnd fastställt vissa bestämmelser, som innebär en utbyggnad av det i Sverige tillämpade auktorisationssystemet beträffande resebyråer och reseagenter. Bestämmelserna innebär bl. a. skyldighet att ställa bankgaranti eller likvärdig säkerhet med rätt för auktorisationsnämnden att förfoga över säkerheten. Fråga är emellertid om dessa åtgärder är tillräckliga eller om det erfordras mera vittsyftande åtgärder för fullständig sanering. Vid Nordiska rådets session förra året antogs en rekommendation med hemställan om utredning, men i Sverige synes hittills inga åtgärder ha vidtagits. Utredning bör lämpligast ske på nordisk basis.

Beträffande motiveringen i övrigt får utskottet hänvisa till motion II: 538.

Utskottet har inhämtat yttrande över motionerna från *järnvägsstyrelsen, kommerskollegium, statens konsumentråd, Svenska resebyråföreningen, Reso* och *AB Nyman & Schultz*.

Järnvägsstyrelsen anför, att utvecklingen inom researrangörs- och sällskapsresemarknaden föranlett trafikföretagen och yrkesmässigt arbetande resebyråer och andra researrangörer att vidtaga åtgärder för att sanera branschen. En organisation bildades år 1949 och har redan utbyggts. Den fick i stort sett sin nuvarande form år 1953 och benämnes numera Svenska trafikföretagens råd. Rådet har till uppgift att bl. a. verka för en sund utveckling av reselivet. Auktorisation meddelas numera av den s. k. Svenska trafik- och resebranschens auktorisationsnämnd. Kraven på medlemmarna i branschorganisationerna har skärpts, och gällande villkor fastställdes i december förra året av Handelskamrarnas nämnd.

Vidtagna åtgärder har inneburit en effektiv självsanering. Särskilt kravet på betryggande ekonomiska garantier bör effektivt bidra till att skapa tillfredsställande förhållanden. En intensifierad upplysningsverksamhet bör ytterligare kunna sanera branschen, varför det skulle vara värdefullt, om kvalitetsinformation beträffande sällskapsresor kunde inlemmas i den statliga konsumentupplysningen.

Styrelsen anser att resultatet av vidtagna självsaneringsåtgärder bör avvaktas, innan någon statlig utredning beslutas.

Kommerskollegium, som överlämnar yttranden från handelskamrarna, hänvisar till sitt utlåtande till Nordiska rådets presidium i december 1962 rörande förslag om en internordisk utredning angående lagstiftning om resebyråverksamheten. Kollegium ansåg icke sådan lagstiftning erforderlig eller lämplig. Förhållandena har icke förändrats sedan dess på sådant sätt, att kollegium nu har anledning ändra uppfattning. Kollegium erinrar vidare om att statsmakterna under senare tid strävat att skapa förutsättningar för en fri konkurrens inom näringslivet. Det bör då ej ifrågakomma att staten genom särskilda åtgärder främjar konkurrensbegränsande företeelser, såvida icke starka skäl av allmän räckvidd kan anföras härför. Med en obunden konkurrens kan följa avarter, men staten bör ej ingripa förrän avarterna blir mera omfattande och ter sig störande ur allmän synpunkt.

Kollegium säger sig icke kunna finna att motionärerna skulle ha påvisat att förhållandena inom reselivet är sådana att ett statligt ingripande är erforderligt.

Flertalet handelskamrar hänvisar till det yttrande som avgivits av *Stockholms handelskammare*. Denna redogör för organisationen av Svenska trafik- och resebranschens auktorisationsnämnd. Vid sin bedömning av ansökningar om auktorisation tar nämnden särskild hänsyn till sökandens ekonomi samt vidare till att företaget disponerar över erforderlig, branschkun- ning personal och att försäljningen sker från fast lokal. De auktoriserade företagen svarar för närvarande för ca 90 procent av omsättningen, och något allvarigare missöde har icke inträffat i fråga om auktoriserade företag. Det är också relativt sällsynt att ett icke auktoriserat företag allvarligt åsidosätter sina skyldigheter, men då det sker ger det anledning till särskild publicitet.

Endast handelskammaren i Borås tillstyrker utredning, dock utan närmare motivering.

Statens konsumentråd framhåller att förhållandena icke är tillfredsstäl- lande för konsumenterna och har igångsatt en begränsad kartläggning av vissa frågor beträffande reseförsäljningen. En *förutsättningslös och allsidig* utredning bör emellertid göras, helst på samnordisk basis. Om en sådan icke kommer till stånd, bör utredning i vart fall göras för vårt land.

Svenska resebyråföreningen framhåller, att statens konsumentråd bör vidga sin information till allmänheten om auktorisationens innebörd, var- igenom underlaget för de icke auktoriserades verksamhet kan minskas. De missförhållanden som på sista tiden kommit till synes gäller uteslutande resor med charterflyg. Kontrollen över charterverksamheten borde skärpas, men fördenskull behövs ingen ny lagstiftning utan endast klarare direktiv och resurser åt luftfartsmyndigheterna. Föreningen motsätter sig emeller- tid icke en utredning.

Reso hänvisar också till auktorisationssystemet och framhåller, att de missförhållanden som förekommit främst gäller charterflyget, vilket bör kontrolleras mera ingående. *Reso* har dock ingenting emot en utredning.

AB Nyman och Schultz framhåller likaledes, att chartertrafiken bör övervakas effektivare men att några anmärkningar icke kan riktas mot de auktoriserade byråerna. Statens konsumentråd bör kunna medverka till en effektivare upplysning om auktorisationens innebörd. Bolaget ställer sig tveksamt till behovet av utredning men har inga erinringar att göra mot att en sådan kommer till stånd.

Utskottet

Motionsyrkandet avser i första hand att Sverige skall medverka i den av Nordiska rådet rekommenderade utredningen om resebyråverksamheten och i andra hand tillsättande av en särskild svensk utredning i frågan.

Nordiska rådets rekommendation gällde gemensam nordisk lagstiftning om resebyråer. I ett till rådet vid dess session innevarande år avgivet meddelande har svenska regeringen lämnat uppgifter om vissa åtgärder som vidtagits såsom led i strävandena att främja sunda affärsmetoder och skydda allmänheten mot missbruk och avarter på reseförsäljningens område. I meddelandet hänvisas till det även av motionärerna omnämnda förhållandet att Handelskamrarnas nämnd i december 1963 fastställt särskilda normer för auktorisation av resebyrå, reseagent och sällskapsresearrangör ävensom stadgar för Svenska trafik- och resebranschens auktorisationsnämnd. Normerna och stadgarna ersätter tidigare gällande bestämmelser. Den viktigaste nyheten torde vara att såsom villkor för auktorisation uppställts krav på bankgaranti eller annan likvärdig säkerhet, över vilken nämnden äger förfoga. Vidare har antalet ledamöter i nämnden utökats. Danmarks regering meddelade att resebyråernas föreningar övervägde en ordning som skulle innebära frivillig kontroll inom branschen. Med hänsyn härtill och till den kritik som anförts mot lagstiftning borde sådan icke nu komma i fråga. Finlands regering hade låtit verkställa en utredning, vilken rekommenderat att resebyråverksamheten skulle vara underkastad tillståndstvång. Förslaget var under prövning. Norges regering meddelade att den norska lagen tillställts övriga lands myndigheter för orientering.

Utskottet får erinra om att tanken på lagstiftning om resebyråverksamheten icke biträtts av de svenska delegaterna i Nordiska rådet. Rådets rekommendation är vidare icke slutgiltigt behandlad. Utskottet finner sig i detta läge icke böra förorda någon åtgärd med anledning av motionsyrkandet i dess första del.

Utskottet vill i övrigt framhålla att det missnöje med rådande förhållanden som framförts i motionerna är förklarligt mot bakgrunden av händelser som inträffat särskilt under de senaste åren. Utskottet har emellertid

kommit till den uppfattningen att man inom branschen är medveten om nödvändigheten att effektivt verka för självsanering. Ett uttryck härför är de ovannämnda beslut om skärpta regler för auktorisation som fattats av auktorisationsnämnden. Utskottet får i övrigt i denna fråga hänvisa till de uppgifter som lämnats i remissyttrandena. Det synes emellertid angeläget att konsumentupplysningen på detta område förbättras. Endast i den mån allmänheten får kännedom om vart den bör vända sig i hithörande angelägenheter kan självfallet de mindre nogräknade företagens skadliga verksamhet motverkas. Detta spörsmål har uppmärksamats av statens konsumentråd och utskottet förutsätter att rådet fullföljer och utvidgar det pågående undersökningsarbetet och avger de förslag till åtgärder som befinnes påkallade.

Såvitt utskottet kunnat finna gäller klagomålen med anledning av företeelser inom resebranschen ofta icke resebyråerna såsom sådana, i vart fall icke de auktoriserade, utan charterflyget. Utskottet vill, utan att här gå in på i vad mån ansvaret i de särskilda fallen får läggas på vederbörande resebyrå respektive på det flygbolag som anlitas, framhålla, att bidragande orsaker till uppkomna missförhållanden torde vara att olika regler för charterflyg gäller i Sverige och i exempelvis Danmark. Det är i övrigt angeläget att kontrollen över flygföretagen är så effektiv som möjligt. Kontrollen utövas av luftfartstyrelsen, som meddelar tillstånd för bolagen att starta och landa i Sverige och föreskriver villkor för sådana tillstånd. Utskottet förutsätter att styrelsen med anledning av de händelser som inträffat de senaste åren ägnar denna verksamhet stor uppmärksamhet och att styrelsen erhåller tillräckliga resurser för en effektiv kontroll.

Utskottet finner med hänsyn till det ovan anförda icke heller tillräckliga skäl föreligga för tillsättande av den i motionsyrkandets senare del föreslagna utredningen utan hemställer,

att de likalydande motionerna I: 449 och II: 538 icke må föranleda någon riksdagens åtgärd.

Stockholm den 29 april 1964.

På allmänna beredningsutskottets vägnar:

HARALD J. SKOGLÖSA

Närvarande:

från första kammaren: herrar Schött*, Sörlin, Söderberg*, Hellebladh, Eric Gustaf Peterson*, Tage Johansson, Svanström*, Wallmark och fru Olsson;

från andra kammaren: herrar Skoglösa, Jacobsson i Sala, Carlsson i Huskvarna, Dickson*, fru Jäderberg, herr Svensson i Kungälv, fru Thunvall, herrar Hamrin i Kalmar, Lundmark*, Bengtson i Solna* och Magnusson i Nennesholm.

* Ej närvarande vid utlåtandets justering.